

Wersja powiadomienia ze stycznia 2025 r.

(projekt) Dekret zmieniający dekret w sprawie hodowców zwierząt w związku z zakazem stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich w hodowli zwierząt gospodarskich (Dekret zakazujący stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich w hodowli zwierząt gospodarskich).

Uwzględniając art. 2 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy o zwierzętach;

niniejszym zarządza, co następuje:

Artykuł I

W rozporządzeniu w sprawie hodowców zwierząt [Besluit houders van dieren] wprowadza się następujące zmiany:

A

W art. 1.1 dodaje się w porządku alfabetycznym następujące elementy:

Elektryczny poganiacz do bydła: sprzęt zdolny do dostarczania impulsów elektrycznych zwierzętom utrzymywanym w celach handlowych do produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego;

B

W art. 1 ust. 3 kropkę na końcu podpunktu (h) zastępuje się średnikiem, a dodaje się podpunkt w brzmieniu:

i. użycie elektrycznego poganiacza dla zwierząt gospodarskich w celu kierowania zwierzętami, z wyjątkiem:

1° jego wykorzystania w rzeźniach, o których mowa w rozporządzeniu (WE) nr 1099/2009,

2° jego wykorzystania do załadunku transportu z Holandii do innego kraju lub do rozładunku transportu z innego kraju, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 1/2005,

3° jego wykorzystania przez lekarza weterynarii w ramach wykonywania procedur weterynaryjnych, w zakresie, w jakim jest to konieczne do tego celu,

4° robotów udojowych, które automatycznie powodują porażenie prądem, aby zwierzę opuściło urządzenie, jeśli nie robi tego samodzielnie, pod warunkiem, że porażenie prądem jest zawsze przewidywalne i możliwe do uniknięcia dla zwierzęcia; lub

5° obroży GPS używanych do poganiania zwierząt, które automatycznie porażają zwierzę prądem, pod warunkiem, że porażenie prądem jest zawsze przewidywalne i możliwe do uniknięcia dla zwierzęcia.

C

Po art. 6 ust. 10 w sekcji 6 dodaje się artykuł w brzmieniu:

Artykuł 6.11. Wzajemne uznawanie

W kwestii robota udojowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. i) pkt 4° oraz obroży GPS, o której mowa w art. 1 ust. 3 lit. i) pkt 5°, roboty udojowe i obroże GPS legalnie wyprodukowane lub wprowadzone do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, które jest stroną traktatu o unii celnej, lub legalnie wyprodukowane w państwie będącym stroną traktatu o wolnym handlu wiążącego Holandię i które spełniają wymogi zapewniające poziom ochrony co najmniej równoważny poziomowi ochrony zapewnianemu przez wymogi krajowe, są traktowane jako roboty udojowe i obroże GPS.

Artykuł II

Niniejszy dekret wchodzi w życie z dniem 1 lipca/1 stycznia 20..PM.

Artykuł III

Niniejsze rozporządzenie należy cytować jako: Dekret zakazujący stosowania elektrycznych poganiaczy w hodowli zwierząt gospodarskich.

Niniejszym nakazuję opublikowanie niniejszego dekretu i związanych z nim not wyjaśniających w dzienniku urzędowym.

Minister Rolnictwa, Rybołówstwa, Bezpieczeństwa Żywności i Przyrody,

Noty wyjaśniające

1. Wprowadzenie

Stosowanie urządzeń zdolnych do podawania zwierzętom wstrząsów elektrycznych (zwanymi dalej elektrycznymi poganiaczami dla zwierząt gospodarskich) jest dozwolone przez przepisy europejskie w rzeźniach i podczas transportu zwierząt (w tym załadunku i rozładunku). Istnieją bardzo specyficzne warunki korzystania z tych urządzeń, których, zgodnie z przepisami europejskimi, należy w jak największym stopniu unikać. W praktyce wydaje się jednak, że pomimo tych rygorystycznych warunków elektryczne poganiacze dla zwierząt gospodarskich są regularnie używane nieprawidłowo. Niniejszy dekret zakazuje stosowania elektrycznych poganiaczy w hodowli zwierząt gospodarskich, o ile jest to możliwe w ramach europejskich ram prawnych. Oznacza to, że zakaz ma zastosowanie do załadunku i rozładunku zwierząt gospodarskich na potrzeby transportu rozpoczynającego się i kończącego na terytorium Holandii oraz do poganiania zwierząt gospodarskich w gospodarstwach podstawowych. Zakaz ten nie ma zastosowania do rzeźni objętych rozporządzeniem UE innym niż działalność transportowa lub gospodarstwa podstawowe.

2. Problemy z elektrycznym sprzętem w hodowli zwierząt gospodarskich

Korzystanie z elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich podlega rygorystycznym warunkom określonym w przepisach europejskich. Po pierwsze, należy w jak największym stopniu unikać stosowania ich. Mogą być one również stosowane wyłącznie w odniesieniu do dorosłego bydła i dorosłych świń, które odmawiają przemieszczania się i tylko pod warunkiem, że zwierzęta mają przed sobą miejsce do przemieszczania się. Wstrząsy nie mogą trwać dłużej niż jedną sekundę, muszą być wystarczająco rozmieszczone i mogą być stosowane tylko do mięśni tylnych nóg. Nawet jeśli zwierzęta nie reagują, wstrząsy nie powinny być powtarzane.

Stosowanie elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich zawsze powoduje u zwierzęcia reakcję bólową i stresową, nawet jeśli są one stosowane zgodnie ze szczegółowymi wymaganiami przepisów. Personel zajmujący się transportem zwierząt hodowlanych i personel rzeźni często postrzega porażenie prądem elektrycznym jako użyteczne narzędzie, które prowadzi do osiągnięcia szybkich rezultatów. Praktyka pokazuje jednak, że stosowanie alternatywnych, mniej awersyjnych metod prowadzi do równie dobrych lub nawet lepszych wyników, co opisuje i zaleca Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) w swoim badaniu „Dobrostan świń podczas uboju”¹ z 2020 r.

Problem polega na tym, że chociaż przepisy europejskie wyraźnie stanowią, że należy unikać stosowania tych urządzeń i że mogą być one stosowane tylko w bardzo specyficzny sposób, nie zakazują one wyraźnie tego stosowania. Obserwacje NVWA, filmy z ukrytej kamery i doświadczenia z praktyki stron sektora wskazują, że stosowanie takiego urządzenia, jeśli występuje, odbywa się niedbale i niezgodnie z warunkami określonymi w przepisach europejskich.

Na przykład załadunek i rozładunek zwierząt w gospodarstwach podstawowych, miejscach gromadzenia i rzeźniach często odbywa się pod pewną presją czasu. Pragnienie zachowania wydajności i szybkości prowadzi do gonienia zwierząt i nadmiernego korzystania z urządzeń, za pomocą których można porazić zwierzęta prądem. Skutkuje to możliwym do uniknięcia stresem i bólem u zwierząt. Zwłaszcza jeśli wstrząsy elektryczne są stosowane na części ciała, które są szczególnie wrażliwe, takie jak głowa lub nos. Nawet bez tej presji czasowej urządzenia te mogą być stosowane w niepożądany sposób w innych procesach i w innych przypadkach, z przyzwyczajenia lub w wyniku zaniedbania.

Przykłady niedbałego stosowania, które dotarły do mediów, doprowadziły do dużego oporu w społeczeństwie i polityce. Dobrostan zwierząt jest tematem, który z biegiem lat staje się coraz ważniejszy dla obywateli Holandii.² Presja ze strony Izby Niższej, aby wprowadzić

¹ „Dobrostan świń podczas uboju”, 2020 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności. Dziennik EFSA, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6148>

² [Staat van het Dier 2024: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland | Publicatie | Raad voor Dierenaangelegenheden \(rda.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2023 Extra verkiezingsbericht | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2020 | 2 | Monitor | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

zakaz stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich, jest odzwierciedleniem tej rosnącej chęci poprawy dobrostanu zwierząt w Holandii.

3. Cel i główne cechy dekretu

Zakres

Zakaz stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich dotyczy użycia ich do poganiania zwierząt, które są utrzymywane na zasadach komercyjnych w celu produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego. Zgodnie z ustawą o zwierzętach, dotyczy to zasadniczo wszystkich gatunków zwierząt określonych jako zwierzęta produkcyjne w Załączniku II do dekretu w sprawie hodowców zwierząt (na podstawie art. 2 ust. 1 dekretu w sprawie hodowców zwierząt w związku z art. 2 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwierzętach). W praktyce hodowli zwierząt elektryczne poganiacze dla zwierząt gospodarskich są stosowane głównie w przypadku świń oraz bydła i tylko wtedy, gdy muszą one zostać załadowane do przyczepy lub przemieszczone w oborze w kierunku przyczepy transportowej. Poganianie zwierząt oznacza każde użycie elektrycznego poganiacza dla zwierząt gospodarskich, którego celem jest zmuszenie danego zwierzęcia do poruszania się w określonym kierunku, na przykład podczas załadunku lub rozładunku zwierząt w kontekście transportu, lub zmuszenie go do wstania.

Upoważnienie prawne

Podstawą niniejszego dekretu jest art. 2 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy o zwierzętach. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu zabronione jest powodowanie bólu lub ranienie zwierzęcia bez uzasadnionego celu lub poprzez przekroczenie tego, co jest dopuszczalne do osiągnięcia takiego celu, lub szkodenie zdrowiu albo dobrostanowi zwierzęcia. Ust. 2 zawiera szereg zakazanych zachowań, które w każdym razie zalicza się do zakazanych zachowań określonych w ust. 1. Ust. 3 w związku z ust. 5 oferuje możliwość uznania, w drodze ogólnego nakazu administracyjnego, używania przedmiotów, które mogą powodować ból lub zranienie zwierząt lub które mogą szkodzić ich zdrowiu albo dobrostanowi za zakazane zachowanie.

Cel i treść

Zakazane zachowanie wiąże się z użyciem elektrycznych poganiaczy do bydła. Urządzenia, które nie są zdolne do emitowania prądu i wytwarzają jedynie sygnały, takie jak hałas i wibracje, lub służą jako odbiorniki GPS, nie są objęte zakazem.

Zabrania się stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich, jeżeli są one wykorzystywane do poganiania zwierząt. Poganianie należy interpretować szeroko. Dotyczy to nie tylko zwierzęcia, które jest już w ruchu, niezależnie od tego, czy ma poruszać się szybciej w (innym) kierunku, ale także zmuszania zwierząt, które są w spoczynku, do poruszania się (na przykład do wstania). Zastosowania z bodźcami elektrycznymi do trzymania zwierząt wewnątrz (lub na zewnątrz) określonego obszaru, takiego jak ogrodzenia, nie poganiają zwierząt i dlatego nie są objęte tym zakazem.

Zakaz ograniczony do zwierząt utrzymywanych w celach produkcyjnych

Zakaz jest ograniczony do zwierząt utrzymywanych w celu produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego. Są to zwierzęta, które zostały wyznaczone na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy o zwierzętach, w Załączniku II do dekretu w sprawie hodowców zwierząt. Zakaz dotyczy przetrzymywania tych zwierząt w ramach działalności gospodarczej, czyli sytuacji, w której takie przetrzymywanie ma miejsce w toku działalności gospodarczej. Stosowanie urządzeń do porażenia prądem elektrycznym u psów domowych³ zostało ostatnio zakazane.

Wyjątki

Od zakazu, który ma zostać wprowadzony, wprowadzono szereg wyjątków.

Stosowanie w rzeźniach

³ Dziennik Ustaw z 2021 r., 361, s. 6.

Elektryczne poganiacze dla zwierząt gospodarskich mogą być stosowane w rzeźniach, chociaż tylko w zakresie, w jakim spełnione są wymogi określone w rozporządzeniu (WE) nr 1099/2009 dotyczącym stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich. Ustawodawca krajowy nie może zakazać tego, na co zezwala rozporządzenie. Zob. sekcja 3.3.2. Istnieją jednak inicjatywy ze strony samego sektora ubojni, w ramach których z powodzeniem wycofano stosowanie elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich. Ponadto 90 największych i średnich rzeźni, oprócz nadzoru ze strony NVWA, ma również dobrowolny monitoring kamer. Połączenie tej presji monitorowania i innowacji, które doprowadziły już do stopniowego wycofywania elektrycznych poganiaczy dla bydła w rzeźniach, oznacza, że pilna potrzeba wprowadzenia zakazu w rzeźniach jest mniej istotna.

Zastosowanie do załadunku i rozładunku w transporcie międzynarodowym

Elektryczne narzędzia dla zwierząt gospodarskich mogą być używane do załadunku i rozładunku w transporcie międzynarodowym, ale tylko w zakresie, w jakim spełnione są wymogi określone w rozporządzeniu (WE) nr 1/2005 dotyczącym użytkowania elektrycznych narzędzi dla zwierząt gospodarskich. Ustawodawca krajowy nie może zakazać tego, na co zezwala rozporządzenie. Zob. sekcja 3.3.1.

Profesjonalne wykonywanie procedur weterynaryjnych

W kontekście działań weterynaryjnych konieczne może być użycie elektrycznego poganiacza dla bydła. Na podstawie art. 2 ust. 9 pkt 1 ustawy o zwierzętach czynności weterynaryjne mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione. Są to lekarze weterynarii i inne osoby wpisane do rejestru medycyny weterynaryjnej (zob. również art. 4 ust. 1 pkt 1 i art. 4 ust. 3 pkt 1 ustawy o zwierzętach). W kontekście procedury weterynaryjnej konieczne może być kierowanie danym zwierzęciem za pomocą elektrycznego poganiacza dla zwierząt gospodarskich. W takiej sytuacji zakaz ten nie ma zastosowania, pod warunkiem że czynność weterynaryjna jest wykonywana profesjonalnie i konieczne jest użycie elektrycznego poganiacza dla zwierząt gospodarskich. W praktyce ma to miejsce tylko w przypadku niektórych działań, które mogą być przeprowadzane wyłącznie przez lekarza weterynarii (takich jak postawienie diagnozy). Inne osoby wpisane do rejestru (takie jak asystenci weterynaryjni lub położne weterynaryjne) nie wykonują czynności weterynaryjnych wymagających korzystania z elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich; w związku z tym wyjątek nie ma do nich zastosowania. Jeżeli w danej sytuacji dostępna jest alternatywna i mniej inwazyjna metoda, należy ją zastosować. Jest to wyraz znaczenia niechęci do korzystania z takiego sprzętu nawet w przypadku procedur weterynaryjnych. W praktyce weterynaryjnej może być jednak konieczne stosowanie elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich w celu kierowania zwierzęciem, głównie bydlęciem lub świnia, ponieważ musi ono przemieścić się dla własnej korzyści, a nie robi tego po tym, jak zostało nakłonione do przemieszczania się innymi sposobami. W praktyce weterynaryjnej elektryczne poganiacze dla zwierząt gospodarskich mogą być również stosowane w sytuacjach innych niż poganianie zwierzęcia. Chociaż ten szczególny zakaz nie ma zastosowania do tych sytuacji, art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o zwierzętach musi być przestrzegany bez uszczerbku.

Stosowanie z robotami udojowymi i wirtualnym wypasem

Znane są zastosowania dostarczające lekkiego bodźca prądowego, który jest bardzo przewidywalny dla zwierzęcia, w celu poganiania zwierzęcia. Zwierzę ma możliwość nauczenia się unikania tego bodźca i może nauczyć się, że bodziec elektryczny jest uwalniany po pewnym czasie. Rozróżnienie to jest istotne, ponieważ nie ma negatywnego wpływu na dobrostan zwierząt.

Takie zastosowania to roboty udojowe i wirtualny wypas. Robot udojowy to maszyna, do której krowa może wejść, aby zostać wydojona. Jeśli zwierzę stoi zbyt długo po udoju i nie reaguje na otwarte drzwi, po pewnym czasie nastąpi delikatny automatyczny bodziec prądowy, który ma spowodować przesunięcie się zwierzęcia, a tym samym dać miejsce innemu zwierzęciu na wejście do urządzenia. Ponieważ jest to bodziec elektryczny, który jest podawany w sposób przewidywalny (po ustalonym czasie) po sygnale wizualnym (otwarte drzwi), dla tego zastosowania przewidziany jest wyjątek.

Uzasadnienie powyższego wyjątku dotyczy również zastosowania bodźców elektrycznych w obrozach GPS do trzymania zwierząt wewnątrz (lub na zewnątrz) wirtualnie określonego ogrodzenia (wirtualne ogrodzenie). W tym pierwszym przykładzie zwierzęta nie są poganiane, więc nie jest to objęte zakazem. Jednak ta wirtualna technika obejmująca

obrożę GPS może być również używana do poganiania zwierząt w kierunku, który jest wirtualnie określony (wirtualny wypas). Podczas tego wirtualnego popędzania obroże emitują sygnał z pozytywnymi skojarzeniami, gdy zwierzę porusza się we właściwym kierunku oraz sygnał dźwiękowy, gdy zwierzę porusza się w złym kierunku. Jeśli zwierzę nie dostosuje swojego kierunku po usłyszeniu dźwięku, dźwięk nasili się, a po pewnym czasie obroża lekko porazi zwierzę prądem.

Jeżeli w przyszłości pojawią się zastosowania, które również wykorzystują sygnały skoku mocy na zwierzętach w hodowli zwierząt gospodarskich na podobnych podstawach, można rozważyć, czy wyjątek jest również pożądany. Następnie można ewentualnie dodać wyjątek do art. 1 ust. 3 lit. i) dekretu w sprawie hodowców zwierząt. Ponadto można również złożyć wniosek o wyłączenie lub odstępstwo na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o zwierzętach. Przy ocenie takiego wniosku należy rozważyć, czy interes dobrostanu zwierzęcia nie wyklucza wyłączenia lub odstępstwa.

Wzajemne uznawanie (art. 6.11)

W art. 1 ust. 3 lit. i) określono wymogi techniczne dotyczące robotów udojowych i obroży GPS. Wymogi te nie mają na celu wdrożenia wiążących aktów prawnych UE. Z instrukcji 5.28 wynika zatem, że należy uwzględnić klauzulę wzajemnego uznawania. Oznacza to, że roboty udojowe i obroże GPS produkowane lub wprowadzane do obrotu poza Holandią są przyrównywane do robotów udojowych lub obroży GPS, o których mowa w niniejszym dekrete, i w związku z tym mogą być stosowane, jeżeli:

- zostały zgodnie z prawem wyprodukowane lub wprowadzone do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, które jest stroną traktatu o unii celnej, lub legalnie wyprodukowane w państwie będącym stroną traktatu o wolnym handlu wiążącego Holandię i
- spełniają wymogi zapewniające poziom ochrony co najmniej równoważny poziomowi ochrony zapewnianemu przez wymogi krajowe.

3.3 Związek z prawem wyższym

3.3.1 Rozporządzenie (WE) nr 1/2005 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z nim działań (rozporządzenie w sprawie transportu)

Rozporządzenie w sprawie transportu nie wyklucza stosowania urządzeń, które podają zwierzętom wstrząsy elektryczne, ale stwierdza, że należy tego w miarę możliwości unikać i nakłada warunki dotyczące ich stosowania, a mianowicie, że takie urządzenia „*mogą być stosowane wyłącznie w odniesieniu do dorosłego bydła i dorosłych świń, które odmawiają przemieszczania się, i tylko pod warunkiem, że zwierzęta mają przed sobą miejsce do przemieszczania się. Wstrząsy nie mogą trwać dłużej niż jedną sekundę, muszą być wystarczająco rozmieszczone i mogą być stosowane tylko do mięśni tylnych nóg. Jeśli zwierzęta nie reagują, wstrząsów nie należy powtarzać.*” (Załącznik 1, rozdział III, pkt 1.9).

Rozporządzenie nie wyklucza jednak bardziej rygorystycznych środków krajowych mających na celu poprawę dobrostanu zwierząt podczas transportu, który odbywa się w całości na terytorium państwa członkowskiego lub podczas transportu morskiego rozpoczynającego się na terytorium danego państwa członkowskiego (art. 1 ust. 3).

Należy również zauważyć, że rozporządzenie ustanawia jako ogólny warunek transportu zwierząt zakaz transportu zwierząt w taki sposób, że może to spowodować zranienie lub niepotrzebne cierpienie zwierząt (art. 3). Poprzez transport rozporządzenie rozumie: przemieszczanie zwierząt za pomocą jednego lub większej liczby środków transportu oraz związane z tym czynności, takie jak załadunek, rozładunek, przeładunek i odpoczynek, do czasu rozładunku wszystkich zwierząt w miejscu przeznaczenia (art. 2).

Rozporządzenie umożliwia, jak opisano powyżej, nałożenie bardziej rygorystycznych wymogów krajowych na transport zwierząt w transporcie krajowym. W zaleceniu Parlament

Europejski wezwał również państwa członkowskie do przyjęcia bardziej rygorystycznych środków krajowych w celu poprawy dobrostanu zwierząt podczas transportu⁴.

Egzekwowanie przepisów w przypadku naruszenia przepisów rozporządzenia w sprawie transportu jest możliwe na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy o zwierzętach w związku z art. 4 ust. 8 dekretu w sprawie hodowców zwierząt oraz Załącznika do rozporządzenia w sprawie egzekwowania przepisów i innych kwestii określonych w ustawie o zwierzętach.

3.3.2 Rozporządzenie (WE) nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt w momencie ich uśmiercania

Niniejsze rozporządzenie nie wyklucza stosowania urządzeń, które podają zwierzętom wstrząsy elektryczne, ale stwierdza, że *należy tego unikać w jak największym stopniu* oraz narzuca warunki ich używania, a mianowicie, że urządzenia te „*mogą być stosowane w każdym przypadku tylko w odniesieniu do dorosłego bydła i dorosłych świń, które odmawiają przemieszczania się, i tylko pod warunkiem, że zwierzęta mają przed sobą miejsce do przemieszczania się. Wstrząsy nie mogą trwać dłużej niż jedną sekundę, muszą być wystarczająco rozmieszczone i mogą być stosowane tylko do mięśni tylnych nóg. Jeśli zwierzęta nie reagują, wstrząsów nie należy powtarzać.*”. Wynika to z załącznika III, punkt 1.9.

Rozporządzenie określa ponadto jako ogólny warunek, że podczas uśmiercania zwierząt i związanych z tym działań należy zachować ostrożność, aby oszczędzić zwierzętom wszelkich możliwych do uniknięcia form bólu, niepokoju lub cierpienia (art. 3 ust. 1).

W przeciwieństwie do rozporządzenia w sprawie transportu rozporządzenie to pozostawia bardzo ograniczony zakres surowszych przepisów krajowych, a mianowicie tylko w odniesieniu do trzech konkretnie wymienionych sytuacji (art. 26 ust. 2⁵), które nie mogą być wykorzystane w tej sytuacji. Oznacza to, że korzystanie z elektrycznych narzędzi dla zwierząt gospodarskich nie może być zakazane na szczeblu krajowym, jeżeli jest stosowane w ramach rozporządzenia i zgodnie z jego warunkami. Naruszenie rozporządzenia może być egzekwowane na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy o zwierzętach w związku z art. 5 ust. 8 rozporządzenia w sprawie hodowców zwierząt oraz Załącznika do rozporządzenia w sprawie egzekwowania przepisów i innych kwestii ustawy o zwierzętach.

3.3.3 Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007

Jeśli chodzi o produkcję ekologiczną, transport zwierząt jest już objęty zakazem stosowania „*wszelkich elektrycznych lub innych bolesnych środków przymusu podczas załadunku i rozładunku zwierząt*”. Wynika to z Załącznika II, część II, pkt 1.7.11 rozporządzenia (UE) 2018/848.

3.3.4 Wytyczne dotyczące dobrostanu zwierząt

W odniesieniu do utrzymania zwierząt gospodarskich istnieje kilka wytycznych⁶ ustanawiających minimalne wymagania dotyczące trzymania zwierząt gospodarskich. Wytyczne te nie regulują korzystania z elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich i zostały wdrożone w dekrete w sprawie hodowców zwierząt.

4. Prawo krajowe

Zakaz ten określono w art. 1 ust. 3 dekretu w sprawie hodowców zwierząt. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 3 i 5 ustawy o zwierzętach, artykuł ten określa zachowania, które w każdym

⁴ Zalecenie Parlamentu Europejskiego z dnia 20 stycznia 2022 r. dla Rady i Komisji, w następstwie dochodzenia w sprawie domniemych naruszeń lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa Unii dotyczącego ochrony zwierząt podczas transportu w Unii i poza nią (2021/2736(RSP)) (2022/C 336/04)

⁵ Dotyczą one: uśmiercania zwierząt poza rzeźnią, uboju zwierząt dzikich utrzymywanych w warunkach fermowych, uboju metodami wymaganymi do obrzędów religijnych.

⁶ Szczególnie istotne w tym kontekście: Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt utrzymywanych do celów hodowlanych oraz dyrektywa Rady 2008/120/WE z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony świń.

przypadku kwalifikują się jako znęcanie się nad zwierzętami (art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o zwierzętach).

W celu opracowania niniejszego zakazu skonsultowano się z pierwotnym tekstem art. 1 ust. 3 dekretu w sprawie hodowców zwierząt, ponieważ zawierał on już podobny zakaz (Dziennik Ustaw i Dekretów z 2018 r., 146), a mianowicie: zakaz używania sprzętu zdolnego do zadawania bólu zwierzęciu za pomocą wstrząsów elektrycznych, sygnałów elektromagnetycznych lub promieniowania. Od tego zakazu były wyjątki. Zakaz ten jednak nigdy nie wszedł w życie jako taki. W 2021 r. zastąpiono go zakazem stosowania urządzeń do porażenia prądem elektrycznym u psów (Dziennik Ustaw z 2021 r., 361). Ze względu na szczególny kontekst tego zakazu wybrano termin „elektryczny poganiacz dla zwierząt gospodarskich”.

Niniejsza poprawka wprowadza, oprócz obowiązującego zakazu stosowania urządzeń do porażenia prądem elektrycznym u psów, zakaz stosowania elektrycznych poganiaczy u zwierząt utrzymywanych w celach gospodarczych do produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego.

Przepisy dotyczące broni i amunicji

Rozporządzenie w sprawie broni i amunicji przewiduje wyłączenie między innymi w odniesieniu do: „posiadania i noszenia przedmiotów, które mogą uczynić osoby bezbronnymi lub zadawać ból w wyniku porażenia prądem elektrycznym, osób zajmujących się zawodowo hodowlą zwierząt gospodarskich, transportem zwierząt gospodarskich lub ich leczeniem”. Zwolnienie to ma zastosowanie w odniesieniu do noszenia takiego przedmiotu jedynie w momencie, w którym wspomniane czynności faktycznie mają miejsce. (Artykuł 21). Zawarty w niniejszym dekrete zakaz stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich nie wyklucza tego przepisu, ponieważ dotyczy on *używania* elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich oraz w rozporządzeniach w sprawie broni i amunicji „posiadania i noszenia”. Ponadto rozporządzenie w sprawie broni i amunicji niekoniecznie obejmuje te same kwestie. Zakaz zawarty w niniejszym dekrete i wyłączenie z rozporządzenia w sprawie broni i amunicji mogą zatem współistnieć.

5. Wartość wewnętrzna zwierzęcia

Art. 1 ust. 3 ustawy o zwierzętach ustanawia uznanie wewnętrznej wartości zwierzęcia. Z ust. 2 tego artykułu wynika, że przy ustanawianiu przepisów w ustawie o zwierzętach lub na jej podstawie oraz przy podejmowaniu decyzji opartych na tych przepisach w pełni uwzględnia się konsekwencje tych przepisów lub decyzji dla wewnętrznej wartości zwierzęcia, bez uszczerbku dla innych uzasadnionych interesów. W każdym przypadku zapewnia się zapobieganie naruszeniom integralności lub dobrostanu zwierząt w stopniu wykraczającym poza to, co jest racjonalnie konieczne oraz zapewnia się opiekę, której zwierzęta racjonalnie potrzebują. Do celów tego ustępu opieka, której zwierzęta racjonalnie potrzebują, obejmuje w każdym przypadku zapewnienie zwierzętom, o ile można tego racjonalnie wymagać, między innymi gwarancji dobrego zdrowia i zapobiegania bólowi (art. 1 ust. 3 pkt 3). W dekrete tym stwierdza się, że nie można już podawać zwierzęciu w sektorze hodowlanym wstrząsów elektrycznych w celu kierowania zwierzęciem, a zatem jest to zabronione.

6. Powiadomienie

Ponieważ dekret zawiera wymogi techniczne, decyzję zgłoszono Komisji Europejskiej na podstawie dyrektywy (UE) 2015/1535.

Wynik PM powiadomienia.

7. Egzekwowanie przepisów

Monitorowanie przestrzegania zakazu stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich leży w gestii osób wyznaczonych do tego celu na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy. Dotyczy to nadzoru prowadzonego na podstawie prawa administracyjnego. W celu wykonania przepisów można nałożyć administracyjny nakaz egzekucyjny i administracyjny nakaz karny (art. 8 ust. 5 ustawy o zwierzętach w związku z art. 5:32 ust. 1 ogólnej ustawy o prawie administracyjnym).

Zachowanie sprzeczne z zakazem używania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich jest również przestępstwem (art. 2 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o zwierzętach w związku z art. 8 ust. 11 pkt 1 ustawy o zwierzętach), które umożliwia podejmowanie działań karnych.

8. Presja regulacyjna/ocena agroekologiczna

Dekret ten wprowadza zakaz. Nie ma potrzeby podejmowania przez zainteresowane strony żadnych działań w celu zastosowania się do tego zakazu. Dekret ten został przedłożony do zaopiniowania Komitetowi Doradczemu ds. Przeglądu Obciążeń Regulacyjnych (ATR) i został oficjalnie zamknięty.

Projekt rozporządzenia w Radzie był również omawiany z sektorem podczas tzw. agro-testów. Jesienią 2023 r. odbyły się sesje panelowe z udziałem przedsiębiorstw pierwotnych, przewoźników i rzeźni. Podczas sesji wyjaśniono propozycję, przedsiębiorcy mogli zadawać pytania, a także omówiono możliwe alternatywy dla stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich.

Panele krytycznie odnoszą się do wniosku i wyraziły obawy w związku z nim, ponieważ uważają, że sektor jako całość nie jest gotowy na wprowadzenie tego zakazu. Sesje panelowe pokazują również, że w praktyce stosuje się różne rodzaje poganiaczy dla bydła o różnych poziomach mocy oraz że aktywnie testuje się wpływ na dobrostan zwierząt przy niższych mocach.

Po tych dyskusjach zaproszono do udziału w demonstracji sprzętu przepięciowego niskiego napięcia, a ten ewentualny wyjątek został dokładniej przeanalizowany. Ewentualny wyjątek dotyczący urządzeń niskonapięciowych nie był częścią przeprowadzonego testu HUF (zob. sekcja 10). Zdaniem NVWA wyjątek ten nie wydaje się na pierwszy rzut oka skuteczny w zwiększaniu wykonalności, ale wdrożenie nowego HUF jest konieczne, aby móc ocenić pełny wpływ.

Biorąc pod uwagę polityczne życzenie Izby dotyczące całkowitego zakazu, podjęto decyzję o niewłączaniu sprzętu niskonapięciowego jako wyjątku do zakazu.

9. Konsultacje

Projekt tego dekretu był przedmiotem konsultacji internetowych od 13 czerwca 2023 r. do 15 sierpnia 2023 r. W tym okresie wszyscy mieli możliwość zgłoszenia uwag do projektu. Zgłoszono 55 odpowiedzi publicznych i 13 anonimowych. Otrzymano również szereg odpowiedzi od organizacji sektorowych, takich jak SAVEETRA (Spółdzielnia Przewoźników Zwierząt Gospodarskich), podrynek transportu i logistyki, organizacje pozarządowe, operatorzy centrów gromadzenia, hodowcy zwierząt gospodarskich i przewoźnicy. Nie mniej niż 27 respondentów korzysta z tego samego formularza z V&L NL (Vee & Logistiek Nederland). 24 odpowiedzi składają się z indywidualnych komunikatów od zainteresowanych stron, z których każda jest na swój sposób zaangażowana w sektor hodowlany. Pięć z tych odpowiedzi zostało napisanych przez przewoźników bydła, jeden respondent pracuje w rzeźni, a jeden w podstawowym gospodarstwie hodowli zwierząt. W odniesieniu do pozostałych 17 odpowiedzi nie jest jasne, do kogo one należą. Pozostałe odpowiedzi składają się głównie z innych podmiotów sektorowych, organizacji pozarządowych i fundacji, które bronią interesów zwierząt gospodarskich. Odpowiedzi były podzielone. Zwolennicy zakazu twierdzą, że elektryczne poganiacze dla zwierząt gospodarskich we wszystkich przypadkach powodują ból i stres u zwierząt. Przeciwnicy zakazu postrzegają elektryczne urządzenie poganiające jako ostateczność, aby skutecznie przemieszczać „niechętne” zwierzęta i zapewnić bezpieczeństwo swoim pracownikom.

Odpowiedzi udzielone w ramach konsultacji internetowych nie doprowadziły do żadnych istotnych zmian w zakazie.

10. Test wdrażania i egzekwowania przepisów

NVWA przeprowadziła test egzekwowania, wykonalności i odporności na oszustwa (test HUF). NVWA doszła do wniosku, że projekt rozporządzenia Rady jest ograniczony pod względem wykonalności, ponieważ jedynym sposobem na wyegzekwowanie zakazu stosowania elektrycznych poganiaczy dla zwierząt gospodarskich jest złapanie sprawców na gorącym uczynku. Zakaz nie jest zatem bardziej wykonalny niż obecna sytuacja, w której NVWA egzekwuje przepisy rozporządzenia w sprawie transportu.

NVWA nie jest obecna podczas załadunku do transportu krajowego i nie zawsze jest obecna w zakładzie podstawowym lub podczas rozładunku. Ponadto NVWA popiera znaczenie

zasady polityki dotyczącej wyjątku od stosowania elektrycznych poganiaczy dla bydła w rzeźniach, ale z powodu braku takiej zasady projekt rozporządzenia Rady nie jest jeszcze wykonalny w tej kwestii.

Zmiany wprowadzone w wyniku procedury wstępnej (zob. sekcja 11) zostały oficjalnie omówione z NVWA, a wyjaśnienie tych zmian zostało również przygotowane na podstawie uwag NVWA w tej sprawie.

11. Analiza wstępna

Podstawą niniejszego dekretu jest art. 2 ust. 1 pkt 3 i 5 oraz art. 2 ust. 2 pkt 10 ustawy o zwierzętach. Na tych dwóch podstawach zastosowanie ma procedura wstępnego zatwierdzenia określona w art. 10 ust. 10 pkt 1 ustawy o zwierzętach. W okresie od 5 listopada do 5 grudnia 2024 r. projekt tego dekretu został przedłożony obu izbom Stanów Generalnych. Procedura wstępna doprowadziła do pewnych dostosowań. Odpowiadając na pytania zawarte w konsultacjach pisemnych⁷ z Izbą Reprezentantów, wskazano, że w uzasadnieniu zostanie zawarte wyjaśnienie dotyczące braku zakazu stosowania ogrodzeń oraz że robot udojowy i „wirtualny wypas” zostaną dodane jako wyjątki w projekcie decyzji (zob. sekcja 3 pod nagłówkiem „Cel i treść” oraz pod nagłówkiem „Wyjątki”).

12. Wejście w życie

W celu wejścia w życie zakazu stosuje się ustalone daty zmiany zarządzeń Rady, tj. 1 stycznia lub 1 lipca.

Minister Rolnictwa, Rybołówstwa, Bezpieczeństwa Żywności i Przyrody,

⁷ Dokumenty parlamentarne II 2024/25, 28286, nr 1361